

Preliminär revisionsplan 2024

Bakgrund

Enligt fullmäktigebeslut ska revisorerna inkomma med en preliminär revisionsplan och budgetäskande under våren innan budgetåret för att inrymmas i regionens budgetarbete.

Revisorernas uppdrag

Revisorernas uppdrag utgår ifrån kommunallagen och revisionens reglemente. Enligt kommunallagen ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. Revisorerna ska pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

God revisionsbedömning

Revisorernas granskning skall utgå ifrån god revisionsbedömning. Revisionen ska vila på vedertagen praxis och inte vara godtycklig. God revisionsbedömning syftar till ett väl underbyggt revisionsarbete som ger fullmäktige tillräckligt underlag för ansvarsprövning.

Årlig granskning

Revisorerna skall årligen genomföra en granskning som skall vara så omfattande att revisorerna årligen kan pröva och uttala sig om ansvarstagande för samtliga revisionsobjekt. Revisionsobjekt är bland annat styrelsen, nämnder, företag, förbund och stiftelse.

Grundläggande granskning

Att följa, granska och pröva ansvarstagandet i styrelse, nämnder och beredningar är en grundläggande del av den årliga granskningen. I grundläggande granskning ingår att granska måluppfyllelse samt styrning och intern kontroll genom att ta del av protokoll, beslutsunderlag, budgetdokument, verksamhetsplaner, reglemente, delegationsordning, ekonomi- och verksamhetsrapportering, delårsrapporter, verksamhetsberättelser, med mera. Revisorernas dialoger med styrelse och nämnder och verksamhetsbesök är en del i den grundläggande granskningen.

Fördjupade granskningar

Utöver den grundläggande granskningen genomförs fördjupade granskningar enligt beslutad revisionsplan där en sådan motiveras av revisorernas riskbedömning för att kunna göra sin slutliga bedömning av ansvarstagandet. Fördjupade granskningar sker i projektform och kan avse till exempel den interna kontrollen, funktioner och processer, redovisning, system och rutiner. Innan en granskning inleds

ska en projektplan tas fram och granskningen kan i vissa fall inledas med en förstudie. Fördjupade granskningar kan också avse uppföljande granskningar som då baseras på bedömningar och rekommendationer som lämnades i tidigare granskning.

Delårs- och årsbokslut

Granskning av styrelsens årsredovisning och nämndernas bokslut och delårsrapporter syftar till att pröva om redovisningen av verksamhetens resultat och ekonomi är rättvisande och fullständig samt om resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige har fastställt. Att räkenskaperna är rättvisande innebär att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisning och delårsrapporter är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisnings- sed. Bedömningen ingår i revisionsberättelsen och ligger till grund för revisorernas uttalande om årsredovisningen kan godkännas. Årsredovisningen för det gångna året avslutas med att revisionsberättelsen fastställs och överlämnats till fullmäktige.

Vid granskning av årsbokslut tillämpas *Standard för kommunal räkenskapsrevision* vilken trädde i kraft 2023 och påverkar och förändrar revisionens arbete med granskning av regionens räkenskaper mot tidigare. Standarden är en kommunal anpassning som utgår från *International Standards on Auditing (ISA)*. ISA utgör standard för redovisningsrevision och används av revisorer i samband med granskning av finansiella rapporter över hela världen.

Lekmannarevision

Lekmannarevisorns uppdrag är definierat i aktiebolagslagen och i god revisions- sed. Objekt för granskningen är bolagets styrelse och verkställande direktör (VD). Lekmannarevisorns uppdrag är att granska om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god sed kräver. Uppdraget har samma innehåll och syfte som vid granskningen av regionen med undantag för granskning av räkenskaperna. Granskningen av om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt utgår från ägar- direktiv, anvisningar och bolagsordning samt ekonomiska ramar för bolaget.

Samarbete med andra revisionskollegier och revisionskontor

Norra regionernas revisionskollegier och revisionskontor har upparbetade samarbeten med varandra och det kommer fortsätta även 2024. Varje år anordnas en revisionskonferens för de fyra norr-regionerna enligt ett roterande schema. Samarbetet bedöms som viktigt ur ett utvecklingsperspektiv då det ges möjligheter att studera, utvärdera och ta med sig erfarenheter av hur man arbetar med revision inom andra regioner.

Översiktlig riskanalys - Riskområden år 2024

Nedan beskrivs översiktligt de riskområden som vi i nuläget bedömer finnas inom Region Jämtland Härjedalen år 2024.

Ekonomi

Under 2019 till 2022 har regionens ekonomiska utveckling förbättrats tack vare tillfälliga medel. Den underliggande och strukturella ekonomiska situationen är dock fortsatt allvarlig och arbete med besparingar och resultatförbättrande åtgärder kommer fortsatt att krävas för att finansiera investeringar och klara pensionsutbetalningar samt för att uppnå en god ekonomisk hushållning. Innan 2019 hade regionen under flera år stora ekonomiska underskott som urholkade det egna kapitalet. Det har medfört att regionens ekonomiska situation fortfarande har utmaningar med att hantera vårdskuld och investeringar och fortsatt är sårbar för oplanerade händelser. För 2023 beräknas underskottet i prognosen per mars till -300 mkr vilket tyder på att stora åtgärder behövs.

Samtidigt som tillfälliga medel i form av statsbidrag minskas bedöms både kort- och långsiktiga åtgärder för bemanning inom hälso- och sjukvården behöva vidtas för att bedriva sjukvård på ett tillfredsställande sätt och inom rimlig tid och kostnad. Arbetet för att nå god ekonomisk hushållning kommer fortsatt att kräva verksamhetsutveckling och effektiviseringar av verksamheter vilka löpande behöver följas.

Förändringar har skett inom regionens högsta tjänstemannaledning vilket kan innebära risk för att regionens strategiska arbete med ekonomi- och verksamhetsutveckling påverkas. Tidigare år har det planerats flera genomlysningar av regionens ekonomiska ställning som resulterat i att olika projekt och effektiviseringsåtgärder har genomförts. Dessa effektiviseringsåtgärder har dock inte gett avsedd effekt. Osäkerheten i rapporterade besparingar kräver granskningsinsatser och analyser för att verifiera en korrekt rapportering.

Granskningsområde: Har hälso- och sjukvårdsnämnden och den nyinrättade kollektivtrafiknämnden en tillräcklig styrning och kontroll över den ekonomiska utvecklingen för att ha en ekonomi i balans? Har regionstyrelsen en tillfredsställande beredning av regionplan vad avser verksamhet och ekonomi samt god ekonomisk hushållning? Utövar regionstyrelsen sin uppsiktspflicht på ett tillfredsställande sätt?

Medarbetare

Bemanningsituationen är fortsatt ansträngd vilket har lett till dyra inhyrningar och köp av tjänster som följd. Det finns risk för att problemen med bemanning påverkar produktionen och tillgängligheten till vård samtidigt som kostnaderna ökar betydligt med inhyrningar eller köp av vårdtjänster.

Regionen står inför stora pensionsavgångar och har ökade sjukskrivningar med risk för utmattningssyndrom. Detta tillsammans med svårigheter att rekrytera fast personal ökar risken för att hälso- och sjukvården inte kan upprätthålla medborgarnas och besökarnas behov av god och säker vård.

Den nya arbetstidslagen med nya krav på dygnsvila påverkar regionens verksamhet och personal. Vissa verksamheter där det är vanligare att arbeta bland annat med jourtid och dygnspass kommer påverkas mest, både med schemaomläggningar och ökade kostnader.

Den ökade mängden inhyrd vårdpersonal ställer krav på kontroller. Det finns en risk att inhyrd personal saknar giltiga legitimationer eller finns i brottsregistret. Det finns också en risk för bristande kunskap och kompetens för den personal som hyrs in om ingen referenstagning från tidigare arbetsplatser sker.

Det förekommer en stor omsättning på chefer inom regionen. Omsättningen av ledning kan påverka verksamheten och personalen. Det finns en osäkerhet i vilka förutsättningar chefer inom regionen har för att utöva ett bra och effektivt ledarskap.

Granskningsområde: Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande planering, styrning och kontroll för att klara vårdens personalförsörjning? Har inhyrd vårdpersonal giltiga legitimationer och fungerar referenstagandet på ett tillfredsställande sätt? Finns det förutsättningar för regionens chefer att utöva ett bra och effektivt ledarskap?

Vård

Regionen är enligt lag skyldig att tillhandahålla en god hälso- och sjukvård för regionens medborgare och besökare. God vård innebär att den ska vara av god kvalitet, tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet, bygga på patientens medbestämmande och integritet och vara lättillgänglig. Det finns en vårdskuld som behöver hanteras samtidigt med svårigheter att klara bemanningen inom delar av sjukvården. Regionen har under flera år haft stora problem att uppnå fastställda tillgänglighetsmål och problemen har ökat på senare år vilket drabbar länets medborgare och besökare som riskerar att inte få vård i tid samt att kostnader för regionen blir högre för de patienter som väljer att söka vård utanför länet. Den psykiska ohälsan ökar vilket kräver fler insatser från hälso- och sjukvården.

Det finns krav på ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Det övergripande syftet med ledningssystemet är att säkra och utveckla verksamhetens kvalitet. Ledningssystemet ska möjliggöra att styra verksamheten så att händelser som riskerar att medföra vårdskador, missförhållanden och andra kvalitetsbrister kan undvikas. Inom vård och omsorg uppskattas kvalitetsbristkostnader uppgå till mellan 20 och 40 procent av omsättningen.

Patientsäkerhet definieras som skydd mot vårdskada. Patientsäkerhet handlar om att patienter inte skadas i samband med hälso- och sjukvårdande åtgärder, eller på grund av att inte sjukvården genomför de åtgärder som är motiverade. Patientsäkerhetsarbete har nära koppling till ett systematiskt kvalitetsarbete. Viktiga delar för att förebygga vårdskador handlar om att personalen har tillräcklig kompetens för de uppgifter de utför, att arbetsmiljön är tillfredsställande, att det sker en systematisk uppföljning och kontroll samt en god patientsäkerhetskultur där det faller

sig naturligt att diskutera fel och brister utan risk för repressalier "syndabockskultur". I tidigare granskningar har framkommit att regionens arbete med patientsäkerhet har områden att utveckla. Bland annat avseende statistikuttag från avvikelserapporteringssystemet och underrapportering av händelser och incidenter.

Patientlagen infördes 2015. Lagens övergripande syfte är att stärka och tydliggöra patientens ställning samt främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet i vård och behandling. Regionen har fått en ökad mängd klagomål på vård och behandling samt bristande bemötande från patienter under 2022.

Granskningsområde: Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande kontroll av att hälso- och sjukvården är tillgänglig, säker och av god kvalitet för regionens medborgare och besökare som är i behov av vård. Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt att regionen har ett ledningssystem i enlighet med Socialstyrelsens föreskrift? Har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll av patientsäkerhetsarbetet och efterlevnad av patientlagen? Har hälso- och sjukvårdsnämnden en tillfredsställande kontroll över att lagen om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården efterlevs?

Andra verksamhetsområden

Regionens IT-miljö blir alltmer viktig för sjukvården och andra verksamheter. Att systemen är ändamålsenliga och att IT-driften fungerar är ett krav för att kunna bedriva en effektiv hälso- och sjukvård. De många avbrott och långa svarstider i systemen som verksamheter påtalat vid intervjuer och dialoger påverkar verksamheternas effektivitet negativt och upplevs som stressande hos personalen. När digitaliseringen inom vården blir alltmer viktig krävs det att IT-utvecklingen sker på ett bra och kontrollerat sätt via kartläggning av behov/inventering, implementering samt utbildning av användare för att lyckas.

Målstyrningen har vid tidigare granskning visat brister i styrning och kontroll. Regionens årsredovisningar visar på fortsatt bristande måluppfyllelse inom verksamhet och ekonomi som beslutats av regionfullmäktige.

Konflikter i omvärlden har ökat fokus på beredskapsplanering, förrådshållning och kontinuitetsplanering. Tidigare granskning och förstudie med koppling till kris- och katastrofberedskap visade på att det finns utrymme för ett förbättringsarbete.

Det fastighetsbestånd regionen har behöver underhållas enligt plan för att undvika akuta och dyra åtgärder. Att genomföra underhåll innan ett akut problem uppstår minskar på lång sikt kostnaderna för regionen och det är därför viktigt att ha en plan och budget för fastighetsunderhåll. Fungerande lokaler är en förutsättning för att kunna bedriva en effektiv hälso- och sjukvårdsverksamhet.

Regionen arbetar med att införa God och Nära Vård. Omställningsarbetet innebär effektiviseringar av vården genom bland annat en mer personcentrerad vård och ökad digitalisering. Omställningen ställer krav på nya arbetssätt, ny utrustning och

ökad kunskap hos både vårdpersonal och patienter. Det krävs både resurstid och medel för att kunna genomföra en sådan omställning.

Den regionala utvecklingsstrategin som regionen arbetar efter, tillsammans med andra dokument som hänvisas i denna, har ett antal mål och visioner. För att nå dessa är det viktigt att regionplanen ger förutsättningar att genomföra strategin.

Regionen betalar ut bidrag till olika organisationer för regionutvecklande ändamål. Det förutsätter en god intern kontroll samt regler och riktlinjer kring beslutsfattande och utbetalning.

Personalens bisysslor kan vara förtroendeskadliga eller orsaka jävssituationer. Med en stor personalomsättning krävs tydliga rutiner för att rapportera och följa upp bisysslor.

Granskningsområde: Har regionstyrelse och nämnder en tillräcklig intern kontroll över att regionens IT-miljö och drift är effektiv och ändamålsenlig? Styr IT-utvecklingen på ett effektivt och kontrollerat sätt och finns förutsättningar så att IT-systemen uppfyller det man vill och blir ändamålsenliga?

Har styrelse och nämnder en effektiv och genomarbetad process för målstyrning? Har styrelse och nämnder säkerställt en tillräcklig och ändamålsenlig beredskaps- och kontinuitetsplanering? Har regionstyrelsen gett förutsättningar till ett systematiskt underhållsarbete av fastigheter? Har styrelse och nämnder gett verksamheterna förutsättningar till ett omställningsarbete God och Nära Vård? Har styrelsen gett regionala utvecklingsnämnden förutsättningar att kunna genomföra den regionala utvecklingsstrategin? Har regionala utvecklingsnämnden en tillräcklig intern kontroll avseende bidrag? Har styrelsen en tillräcklig intern kontroll avseende bisysslor?

Redovisningsgranskning

I revisorernas uppgift ingår att årligen pröva om räkenskaperna är rättvisande och den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen genomförs utifrån risk och väsentlighet och omfattar bland annat att granska rutiner och den interna kontrollen i processer. Under 2023 har en ny standard för granskning av räkenskaper trätt i kraft. Detta kommer påverka revisorernas arbete och kräva en del förändringar i granskningsarbetet.

- Finns rutiner och etablerade processer inom ekonomiområdet?
- Är redovisningen i delårs- och årsbokslut rättvisande?
- Följs lagar, regler, rekommendationer och rutiner inom ekonomiområdet?

Revisionskontoret utfärdar revisorsintyg till regionens verksamheter vid förfrågan.

Övrigt

Revisorerna har också till uppgift att granska och utvärdera styrningen och kontrollen av verksamheter hos de företag, förbund och stiftelser som är knutna till Region Jämtland Härjedalen. Enligt lag ska Landstingsbostäder i Jämtland AB, Stiftelsen

Jamtli, Samordningsförbundet, Torsta AB, Almi-Mitt AB, Norrtåg AB, AB Transitio, Norra sjukvårdsregionförbundet granskas av lekmannarevisorerna minst en gång per år.

Granskningsområde: Har de olika styrelserna en tillfredsställande kontroll så att verksamheterna bedrivs ändamålsenligt och har en rättvisande redovisning?

Under 2024 kommer region Jämtland Härjedalens revisorer vara arrangör för den årliga revisionskonferensen för Norr-regionerna.